

De L.J. Maria Stichting subsidieert niet alleen theologiestudentes ten behoeve van hun studie maar verleent ook financiële ondersteuning om het mogelijk te maken een congres te bezoeken of een studiereis te maken. Hieronder volgt het verslag van Maaike van Dijk die afgelopen maand dankzij een financiële bijdrage van de L.J. Maria Stichting een congres in Kenia over 'vrouwelijk leiderschap in de kerk' kon bezoeken.

Congres "Vrouwelijk leiderschap in de kerk".

Vrouwen en de katholieke kerk. De twee kunnen niet zonder elkaar ondanks de mannelijke hiërarchie, maar in diezelfde hiërarchie is de vrouw ook in onze moderne tijd nog steeds niet echt welkom. Langzaamaan mag de vrouw als pastoraal werkster aan de slag, maar dit gaat ook niet in elk bisdom zonder slag of stoot. Voor mijzelf als vrouw binnen de katholieke kerk is het een thema waar ik mee bezig ben. Ondanks dat ik niet in een parochie zal gaan werken in de toekomst, maar als geestelijk verzorger binnen een instelling. Wel volg ik de toeleiding voor pastoraal werkers en geestelijk verzorgers, dus een band met het bisdom is in de toekomst niet weg te denken. De vraag blijft dus welke positie ik heb binnen de kerk en hoe kan ik dat vorm geven.

In het kader van al deze vragen en in het algemeen de rol van de vrouw in de katholieke kerk, kwam het congres over vrouwelijk leiderschap binnen de kerk op mijn pad. Dit was een congres dat in Kenia werd georganiseerd door 'The Circle of Concerned African Women Theologians'. Het vond plaats van 19 juni tot 24 juni 2014 ter gelegenheid van het feit dat het in Kenia 30 jaar mogelijk was voor vrouwen om toegelaten te worden in het ambt. Het congres was oecumenisch, dus er waren vrouwen van verschillende Afrikaanse landen en verschillende christelijke achtergronden. De vrouwelijke theologen kwamen bij elkaar om te spreken over de resultaten die al geboekt waren, de uitdagingen en de mogelijkheden die vrouwen in het ambt hebben binnen de Afrikaanse culturen.

Zelf ging ik mee met een groepje van zeven Nederlandse vrouwen. Als enig niet-Afrikaans gezelschap waren we uitgenodigd vanwege het feit dat het congres ook medegeorganiseerd was door een Nederlandse vrouw die voor een periode van vijf jaar les gaf op de Sint Pauls University in Limuru (vlakbij Nairobi). Dit was de universiteit die de faciliteiten aanbood voor het congres. Mijn doel voor het congres was om een beter beeld te krijgen van de positie van de katholieke vrouw in de katholieke kerk en dat ook te kunnen vergelijken met de positie van de vrouwen van de andere christelijke denominaties. Vooral dat laatste is goed gelukt. Ik heb veel verhalen gehoord van vrouwen van andere denominaties, zoals de African Brotherhood Church of de Anglicaanse kerk of de Presbyteriaanse kerk. De vrouwen van deze stromingen kregen toch allemaal stap voor stap het gevoel dat zij ook iets te vertellen hadden binnen hun kerk. Maar ook verhalen waarin duidelijk werd dat vrouwen nog lang niet altijd even veel meetellen in het grote geheel. De vergelijking met andere denominaties was dus goed gelukt.

Een beter beeld van de positie van de katholieke vrouw is minder goed gelukt. Ondanks dat dat de katholieke kerk een wereldkerk is, waren er van de 61 vrouwen maar drie katholiek. En van deze drie kwamen er twee uit Nederland. Eén daarvan was ikzelf. Er was mij gevraagd om samen met een reisgenote van de PKN een lezing te houden over de Nederlandse geschiedenis van de positie van de vrouw binnen onze eigen christelijke stromingen. En waar het gedeelte van de PKN vrouwen steeds weer ontwikkeling toonde, bleef mijn gedeelte van de lezing beperkt bij enkele vrouwen die wat successen boekten en de benadrukking dat de vrouwen als vrijwilligsters echt een grote bijdrage leveren aan de kerkopbouw. Allerlei pauselijke documenten zoals *Inter signiores* (1976), *Mulieris dignitatem* (1988) en *Ordinatio sacerdotalis* (1994) sloten uit dat vrouwen in de toekomst een gewijde plek in kunnen nemen in de katholieke kerk. Het verhaal was voor de katholieke vrouw uit Eritrea ook herkenbaar. Zij werkt daar binnen het bisdombureau om zich toch verdienstelijk in te kunnen zetten voor haar geloof.

Het congres voldeed op dat punt dus niet aan mijn verwachtingen. Ik had verwacht dat er veel meer katholieke vrouwen zouden zijn. Maar omdat er geen discussie is over de positie van de vrouwen binnen de katholieke kerk plaatsvond, was misschien de reden dat geen andere geïnteresseerde katholieke vrouwen waren vanuit andere Afrikaanse landen.

Voor mij persoonlijk was de reis heel waardevol. Het contact en de verhalen van de andere vrouwen waren erg indrukwekkend en gaven een mooi beeld van hoeveel kracht het geloof iemand kan geven om door te gaan voor wat men wilt. Dat de argumentatie van de Afrikaanse vrouwen over hun recht op een goede positie binnen de kerk soms wat matig was, maakten zij met hun overtuigingskracht en hun geloof in een goede bijdrage van vrouwen voor het geloof helemaal goed. Ik hoop dat de doorwerking van het congres zich bij mij nog even zal voortzetten en dat ik mijzelf in de toekomst tot een evenwichtig vrouwelijk geestelijk verzorger mag ontwikkelen binnen de grenzen van de katholieke kerk.

MvD

Kennismaking met het nieuwe bestuurslid Kees de Groot.

Voor zover ik kan overzien ben ik de eerste in mijn wijde familie die een universitaire studie heeft afgesloten. Dat is geen verdienste maar te danken aan de gestegen welvaart in de afgelopen halve eeuw en aan de verandering van ons onderwijssysteem: in de jaren zeventig kon een kruidenierszoon ook naar het VWO. Het is ook te danken aan de riante studiefinanciering die er in de jaren tachtig was voor studenten met mijn achtergrond. Van beurs en renteloos voorschot hield ik aan het einde van de maand meer over dan mijn ouders aan de winkelomzet. Na mijn studie en promotie in de godsdienstsociologie, en een jaar vruchteloos reiken naar een baan om van te leven, vatte ik het plan om het studentenpastoraat in te gaan. Ik ging theologie studeren en werken als leraar godsdienst/maatschappijleer. Beurzen en fondsen kwamen niet in mijn vizier en bedelen stond me trouwens tegen. Er waren vast kandidaten die het harder nodig hadden dan ik. Toen een studentenpastor mij uitnodigde om een beurs bij de toenmalige Radboudstichting aan te vragen heb ik dat toch gedaan. Daar ben ik nog steeds blij om, niet alleen omdat ik door die beurs even voorrang kon geven aan de studie boven geld verdienen, maar vooral omdat uit de toekenning ervan het vertrouwen sprak dat anderen in deze hoogst persoonlijke onderneming hadden.

Na een veeleisende, maar vruchtbare, combinatie van theologiestudie en dienstverlening voor het bisdom Rotterdam kreeg ik de functie die ik nog heb: universitair docent praktische theologie aan wat inmiddels Tilburg University heet (een steeds groter deel van onze studenten en opleidingen zijn Engelstalig). Daar merk ik dat particuliere fondsen tegenwoordig een broodnodige bron van studiefinanciering zijn en dat studenten theologie die niet in aanmerking komen voor het priesterschap, zoals vrouwen, voordelen missen die de weliswaar kleine maar bevoorrechte groep van priesterstudenten wel geniet. Ook is met de scheiding tussen (canoniek erkende) theologie en religiewetenschappen de ruimte afgenomen voor een kerkelijk betrokken theologie die de vanzelfsprekende dominantie van het mannelijke perspectief ter discussie stelt. Voor beide (theologiebeoefening door vrouwen en met aandacht voor vrouwen) zet de L.J. Mariastichting zich in; vandaar dat ik graag de uitnodiging heb aanvaard om Jozef Wissink op te volgen als lid van het bestuur.

Kees de Groot

Bestuursleden: Drs. C.C.G.M. 't Mannetje, voorzitter; mevrouw Drs. J.A.M. ten Doeschate-van Stijn, secretaris; mevrouw C.A.M. van den Heuvel-van Maarseveen, penningmeester; Zr. Baptiste Tuin O.P.; mevrouw Dr. M.C.H. van Dijk-Groeneboer; Drs. C.N. de Groot.

Secretariaat: Kwaakhaven 6, 2341 NW Oegstgeest, tel.: 071-5174340
Email: tendoeschate@planet.nl – www.ljmariastichting.nl – NL 28 INGB 0000 575 696